

TRITIKALE – *Triticosecale* /Wittm./

Triticale je nová, človekom vytvorená obilnina. Vznikla medzidruhovým krížením pšenice a raže v roku 1875.

Pestovateľské výhody tritikale:

- vyššie úrody i v menej priaznivých pestovateľských podmienkach (vhodné do marginálnych oblastí),
- je tolerantnejšie voči horšej predplodine, k pôde s nižšou kyslosťou, k pôde s nižším obsahom makro i mikroživín,
- menšia náročnosť na hnojenie priemyselnými hnojivami a ochrane proti chorobám a škodcom,
- vyššia krmná hodnota, výhodné zloženie bielkovín s vyšším množstvom lyzínu,
- vyššia produkcia zelenej hmoty s lepším využitím v krmných zmesiach (zelené kŕmenie, seno, senáž),
- vhodný obilný druh pre pestovanie v ekologických systémoch, v chránených krajinných oblastiach, v pásmach hygienickej ochrany vodných zdrojov, na ľahkých piesočnatých pôdach, v marginálnych oblastiach.

Agroekologické podmienky pestovania

Nároky na agroekologické podmienky tritikale sú menšie ako pri pšenici letnej, forme ozimnej (tolerantnejšie na predplodinu, znáša i horšie pôdne podmienky, nižšiu kyslosť pôdy,

ale väčšie ako pri ozimnej raži. Je zimovzdornejšie ako ozimný jačmeň, naopak je menej zimovzdornejšie ako raž. Vegetačná doba tritikale je o 10 – 14 dní dlhšia ako pri raži.

Technológia pestovania

Pre dosiahnutie vysokých úrod potrebuje dobré *predplodiny*, ako sú ďatelinoviny, strukoviny a okopaniny.

Príprava pôdy pre tritikale je rovnaká ako pre ostatné ozimné obilniny a závisí od predplodiny. Tritikale priaznivo reaguje i na plytké kyprenie pôdy do hĺbky 80 – 180 mm namiesto orby, predovšetkým po neskorozberaných predplodinách.

Sejbové lôžko pripravuje do hĺbky 50 – 60 mm, a to vibračnými bránami s valcom v agregáte so sejačkou. Sejbové lôžko môžeme pripraviť aj klasickým urovnaním ornice a bránami (napr. radličkovými).

Optimálny **termín sejby** je podobný ako pri raži (15.9. – 10.10.). V menej priaznivých podmienkach môže sejba začať o týždeň skôr, sejba po 20.10. zvyšuje riziko vyzimovania.

Optimálne **výsevne množstvo** sa najčastejšie pohybuje v rozpätí 400 – 500 klíčivých zŕn na 1 m², v horších agroklimatických podmienkach 450 – 550 klíčivých zŕn na 1 m².

Porasty však nesmú byť prehustené.

Hĺbka sejby je 30 – 40 mm, medziriadková vzdialenosť sa pohybuje v rozpätí 100 – 150 mm, najčastejšie 125 mm.

Výživa a hnojenie - Dávky fosforečných a draselných hnojív stanovujeme podľa zásoby živín v pôde, plánovanej úrody a agroklimatických podmienok. Priemerné dávky sa pohybujú od 35 – 100 kg.ha⁻¹ P₂O₅, 80 – 120 kg.ha⁻¹ K₂O. Dávky dusíka sa odporúčajú v rozpätí 80 – 120 kg.ha⁻¹ N. Celková potreba dusíka sa najčastejšie realizuje v dvoch dávkach a to ako regeneračnú (na jar 60% N) a produkčnú (40% N na začiatku steblovania). Pre zvýšenie kŕmnej hodnoty a HTZ môžeme použiť i neskoré prihnojovanie, (pozor však na zvýšený výskyt listových a klasových chorôb). Vápnenie na kyslých pôdach zvyšuje istotu prezimovania.

Mechanické ošetrovanie, ochrana proti burinám a škodcom je rovnaká ako pri pšenici alebo raži.

Zber a pozberová úprava – Tritikale, podobne ako raži, má sklon k prerastaniu v klase, preto musíme sledovať proces dozrievania a určiť správny termín zberu. Priamy zber robíme vo fáze žltej zrelosti v závislosti od vlhkosti zrna. Z dôvodu vyššie spomenutej možnosti prerastania, zberáme zrno vo vyššej vlhkosti a následne ho dosušame. Tritikale má i vyšší sklon k otváraniu klasov (slabší uzáver kláskov) a k výmrvu.

Pri pozberovej úprave je potrebné postupovať šetrnejšie, pretože zrno tritikale má sklon k zaparovaniu a zatuchnutiu, čím sa znižuje jeho kŕmna hodnota.

Pri predaji tritikale sa hodnotia rovnaké akostné kritériá ako pri ostatných kŕmnych obilninách. Základná vlhkosť je 13,5%, pri vyššej vlhkosti je za každé 1 % zrážka 1,2 % z hmotnosti dodávky.